

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärd för bevarande av förre lokomotivmästaren A. Larssons delaktighet i enskilda järnvägarnas pensionskassa, dels ock väckt motion om understöd åt Larsson m. m.

I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 249, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att från förslagsanslaget till riksgäldskontoret: övriga omkostnader bestrida för förre lokomotivmästaren vid Varberg—Ätrons järnväg Anton Larssons delaktighet i enskilda järnvägarnas pensionskassa stadgade avgifter till kassan, intill dess rätt till pension från kassan må tillkomma Larsson.

I skrivelse den 2 februari 1933 hänsköto *fullmäktige i riksgäldskontoret* till Kungl. Maj:ts prövning en hos fullmäktige gjord framställning om understöd eller pension åt, bland andra, förre lokomotivmästaren vid Varberg—Ätrons järnvägsaktiebolag Anton Larsson. I nämnda skrivelse anförde fullmäktige bland annat följande:

Varberg—Ätrons järnvägsaktiebolag hade i oktober 1931 avträtt sina tillgångar till konkurs, varefter järnvägen å exekutiv auktion inropats av riksgäldskontoret och hade sedermera utarrenderats till ett av Halmstad—Nässjö järnvägsaktiebolag för ändamålet bildat bolag, Varberg—Kinnareds Trafikaktiebolag. Med undantag för Larsson hade samtliga befattningshavare vid ifrågavarande järnväg, fränsett viss extra personal, kunnat beredas anställning hos Varberg—Kinnareds Trafikaktiebolag.

Fullmäktige ville meddela, att Larsson, som vore född den 22 maj 1879, vore delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa för ett belopp av 4,700 kronor för år; att i anledning därav utgående pensionsavgifter till kassan erlagts av järnvägsbolaget med kronor 46:41 och av Larsson med kronor 42:19 för månad; att jämlikt reglementet för kassan Larsson skulle äga åtnjuta pension vid uppnådda 63 levnadsår eller, om de nödiga förutsättningarna härför då föreläge, vid 60 års ålder till ett belopp av 3,290 kronor; att Larsson från konkursförvaltningen, som han även efter järnvägens utarrendering biträtt med vissa arbeten, uppburit avlöning till den 1 februari 1933; samt att det bland annat med hänsyn till Larssons hälsotillstånd ej varit riksgäldskontoret möjligt att oaktat upprepade försök anvisa honom någon lämplig anställning.

Fullmäktige ville för sin del föreslå, att understöd av statsmedel bereddes Larsson *dels* genom tillerkännande åt honom av pension till belopp av 3,290 kronor för år, *dels ock* genom årlig utbetalning till enskilda järnvägarnas pensionskassa av 1,063 kronor 20 öre för vidmakthållande av hans rätt till pension hos kassan.

Fullmäktiges framställning avstyrktes av *järnvägsstyrelsen* och *statskontoret*.

Sedan fullmäktige erfarit, att ärendet ej komme att av Kungl. Maj:t föreläggas 1933 års riksdag, återkallade fullmäktige sin hos Kungl. Maj:t gjorda framställning samt hänsköto i stället genom skrivelse den 18 maj 1933 frågan om understöd åt Larsson till bankoutskottets prövning, varvid fullmäktige bland annat framhöllo, att av företedda intyg framginge, att Larsson på grund av sviter efter magsår vore oförmögen till kroppsarbete, att hans hustru på grund av svårt hjärtfel vore oförmögen till allt arbete och att Larsson icke ägde kapital, livränta, understöd eller annat, som kunde bidra till hans och hans hustrus försörjning.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande nr 58 anförde 1933 års *bankoutskott* i huvudsak följande:

Självfallet måste stor tvekan råda, huruvida årligt understöd från statens sida i ett fall som det föreliggande borde ifrågakomma. På ett ståndpunkts-tagande i denna fråga, vars bedömande i första hand borde ankomma på Kungl. Maj:t, ansåge sig utskottet emellertid icke behöva ingå. Av vad tillgängliga handlingar innehölle rörande Larssons hälsotillstånd ville det nämligen förefalla, som om Larsson sannolikt skulle uppfylla stadgade förutsättningar för erhållande av avkortad invalidpension enligt bestämmelserna i § 6 mom. 1 c) i gällande reglemente för enskilda järnvägarnas pensionskassa. Frågan om Larssons rätt till sådan pension syntes utskottet böra underkastas prövning i vederbörlig ordning. För att icke Larssons pensionsrätt skulle förverkas genom försummad avgiftsbetalning hade utskottet emellertid, i betraktande av att Larsson syntes befinna sig i utblottat tillstånd, ansett sig böra förorda, att staten åtog sig att tillsvidare erlagga de för Larssons delägarskap stadgade avgifterna, dock längst intill den 1 juli 1934.

Med bifall till utskottets hemställan beslöt riksdagen bemyndiga fullmäktige att bestrida för Larssons delaktighet i enskilda järnvägarnas pensionskassa stadgade avgifter till kassan, intill dess rätt till pension från kassan kunde hava medgivits Larsson, dock icke för tid efter utgången av juni månad 1934.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 januari 1934 hava *fullmäktige* i *riksgäldskontoret* framhållit bland annat följande.

Enligt stadgandet i § 6 mom. 1 c) i reglementet för enskilda järnvägarnas pensionskassa tillkomme rätt till pension delägare, som efter minst två års delägarskap i kassan genom sjukdom eller skada, ådragen under den tid, han tillhört pensionskassan, bleve enligt av legitimerad järnvägsläkare utfärdat intyg alldeles oförmögen att i järnvägsförvaltningens tjänst vidare

användas. Larsson hade vid sin ansökning om erhållande av pension enligt nämnda stadgande fogat ett av järnvägsläkaren E. Uddenberg den 17 augusti 1933 utfärdat intyg av innehåll, att Larsson av Uddenberg behandlats för magsår (med blödningar) och att Larssons arbetsförmåga enligt Uddenbergs förmenande fortfarande vore i väsentlig grad nedsatt på grund av nämnda sjukdom. På föranstaltande av styrelsen för pensionskassan hade Larsson därefter den 30 oktober 1933 undersökts av lasaretsläkaren A. Westerborn, som i avgivet intyg meddelat, att Larsson undergått fullständig magundersökning å Varbergs lasarett med röntgenfotografering utan att några som helst sjukliga förändringar å magsäck eller tolvfingertarm kunnat konstateras. På grund av detta läkarintyg hade styrelsen för pensionskassan ansett sig förhindrad att bevilja Larsson pension.

Att Larsson på grund av omförmälda stränga föreskrift i reglementet för enskilda järnvägarnas pensionskassa ej kunnat tillerkännas s. k. invalidpension finge ingalunda anses innebära, att han numera skulle vara fullt arbetsför.

Fullmäktige hemställde dels att Larsson måtte för tiden från och med den 1 januari 1934 till den dag, då rätt till pension från enskilda järnvägarnas pensionskassa för honom inträdde, komma i åtnjutande av understöd av statsmedel till sådant belopp, att det försloge till nödtorftig bärgning för honom och hans hustru, dels ock att Larsson åliggande av gifter till nämnda kassa måtte även i fortsättningen gäldas av statsmedel.

Järnvägsstyrelsen och *statskontoret* hava i avgivna utlåtanden förklarat sig vidhålla den ståndpunkt i frågan, som ämbetsverken tidigare intagit till densamma.

Föredragande *departementschefen* har för egen del anfört följande:

»Ehuru det ur principiell synpunkt synes mig i hög grad tveksamt, huruvida något understöd från statens sida bör lämnas i ett fall som det förevarande, vill jag dock med hänsyn till de ömmande omständigheter, som föreligga beträffande Larsson, icke motsätta mig, att den gjorda framställningen i så måtto tillmötesgås, att statsverket — till förebyggande av att Larssons pensionsrätt i enskilda järnvägarnas pensionskassa förverkas genom försummad avgiftsbetalning — även för tiden efter den 30 juni 1934 åtager sig att bestrida erforderliga avgifter till nämnda kassa. Där emot finner jag mig icke kunna biträda förslaget om beviljande åt Larsson av ett årligt understöd såsom bidrag till hans och hans hustrus försörjning.

De ifrågavarande avgiftsbeloppen torde böra gäldas av riksgäldskontoret samt bestridas från förslagsanslaget till riksgäldskontoret: övriga omkostnader.»

I samband med den föreliggande propositionen har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren under nr 119 av herrar *Andersson* i Falkenberg och *Paulsen* väckt *motion*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, »att för vidmakthållande av förre lokmästaren Anton Larssons, Varberg, rätt till pension från Enskilda järnvägarnas pensionskassa till kassan utbetala ett årligt belopp av kr. 1,063: 20, och

att intill dess Larsson i stadgeenlig ordning kan erhålla pension från Enskilda järnvägarnas pensionskassa av statsmedel måtte beviljas honom ett understöd till belopp, som kan förslå till nödortftig bärgning åt honom och hans hustru.»

Utskottet.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, föreligga i förevarande fall ömmande omständigheter, som tala för att staten på något sätt bör träda hjälpende emellan. I sådant avseende tillstyrker utskottet, om ock med tvekan, det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, vilket innebär, att staten skulle, för att förebygga att Larssons pensionsrätt i enskilda järnvägarnas pensionskassa förverkas genom försummad avgiftsbetalning, även för tiden efter den 30 juni 1934 bestrida avgifterna till kassan. Utskottet förutsätter emellertid, att, därest Larssons hälsotillstånd framdeles försämraras, förnyad läkarundersökning kommer till stånd för utrönande av huruvida han uppfyller stadgade villkor för erhållande av avkortad invalidpension eller — vid inträdd ålder av 60 år — av sjukpension. Det torde böra ankomma på fullmäktige i riksgäldskontoret att, då anledning därtill förefinnes, låta föranstalta om erforderlig läkarundersökning.

I likhet med föredragande departementschefen har utskottet däremot ansett sig icke kunna tillstyrka motionärernas förslag, att Larsson, som aldrig varit anställd i statens tjänst, tillerkännes årligt understöd såsom bidrag till sin och sin hustrus försörjning. Utskottet får därför avstyrka bifall till motionen II: 119, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med avslag å motionen II: 119, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må be-
myndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att från förslagsanslaget till riksgäldskontoret: övriga omkostnader bestrida för förre lokomotivmästaren vid Varberg — Åtrans järnväg Anton Larssons delaktighet i enskilda järnvägarnas pensionskassa stadgade avgifter till kassan, intill dess rätt till pension från kassan må tillkomma Larsson.

Stockholm den 15 maj 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD AKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Lindley, Stendahl, Ström i Lidköping, Johansson i Friggeråker, Bjurström och Silfverstolpe;

från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund, Laurén, Lovén, Ryberg, Paulsen, Andersson i Falkenberg och Hilding.

Reservation

av herrar Paulsen och Andersson i Falkenberg, vilka anfört följande:

»Sedan staten genom riksgäldskontoret å exekutiv auktion inropat Varberg—Ätrons järnväg, utarrenderades denna till ett av Halmstad—Nässjö järnvägsaktiebolag för ändamålet bildat bolag, Varberg—Kinna—reds trafikaktiebolag. Härvid bereddes samtliga ordinarie befattningshavare, med undantag av Larsson, fortsatt anställning.

Larsson, som saknar egna medel, har sedan dess, delvis på grund av sjukdom, varit helt utan inkomst. Vi hava ansett det orättvist att han, ensam av hela personalen, skulle ställas helt utan hjälp, intill dess pension kan för honom erhållas från enskilda järnvägarnas pensionskassa. Samma uppfattning hava även riksgäldsfullmäktige gjort sig till tolk för, då de i tvenne särskilda framställningar till Kungl. Maj:t hemställt, att, förutom erläggande av för Larsson utgående pensionsavgifter, även understöd skulle lämnas till nödtorftig försörjning för Larsson och hans familj. Vi hava såväl i motionen II:119 som inom bankoutskottet biträtt denna uppfattning.

På grund av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande proposition och i anledning av motionen II:119, må

dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att från förslagsanslaget till riksgäldskontoret: övriga omkostnader bestrida för förre lokomotivmästaren vid Varberg—Ätrons järnväg Anton Larssons delaktighet i enskilda järnvägarnas pensionskassa stadgade avgifter till kassan, intill dess rätt till pension från kassan må tillkomma Larsson,

dels ock medgiva, att Larsson må från och med den 1 juli 1934, intill dess rätt till pension från kassan må tillkomma honom, av ovanberörda anslag uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.»